

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ

Кафедра педагогіки та психології факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «**ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ**»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
053 «Психологія» (психолог ювенальної превенції)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробники:

професор кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук,
доцент факультету № 3 ХНУВС Харченко С.В.

Рецензенти:

1. начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету
НАНГУ, кандидат психологічних наук, доцент Ларіонов С.О.
2. доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент Доценко В.В.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 14,0 Загальна кількість годин – 420 Кількість тем – 27	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» перший (бакалаврський)	Навчальний курс 1, 2 Семестр № 1-4 Види контролю: екзамен Підсумковий контроль – екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:		заочна форма навчання
Лекції – <u>104</u> ; (години)		Лекції – _____; (години)
Семінарські заняття – <u>68</u> ; (години)		Семінарські заняття – _____; (години)
Практичні заняття – <u>36</u> ; (години)		Практичні заняття – _____; (години)
Самостійна робота – <u>302</u> ; (години)		Лабораторні заняття – _____; (години)
Індивідуальні завдання:		Самостійна робота – _____; (години)
Реферати (тощо) – 8, семестр № 1-4		Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
		Реферати – _____ (кількість; № семестру)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни є ознайомлення з найбільш загальними принципами, законами, поняттями й методами загальної психології, її сучасними досягненнями та практичним значенням, формування цілісного уявлення у здобувачів вищої освіти щодо наукової основи майбутньої професійної діяльності.

Завдання – збагатити здобувачів вищої освіти ґрунтовними знаннями з основ психології особистості, психології емоційних, вольових та пізнавальних процесів, станів тощо.

Міждисциплінарні зв'язки: юридична психологія, історія психології, експериментальна психологія, психодіагностика, психофізіологія, філософія, логіка.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- моральні та соціальні аспекти наукових досліджень;
- становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної психології;

- основні проблеми, що досліджуються загальною психологією;
 - методи психології;
 - основні закономірності та властивості психіки;
 - основні галузі психологічної науки;
 - структуру та закономірності виникнення та розвитку діяльності людини;
 - основні властивості особистості;
 - сучасні уявлення щодо здібностей особистості;
 - чинники формування індивідуальності людини;
 - структуру та закономірності функціонування емоційної сфери людини;
 - сучасні уявлення щодо психічних станів людини;
 - специфіку волоніх процесів людини;
 - основні пізнавальні процеси;
 - структуру та закономірності функціонування інтелектуальної сфери людини;
- вміти:**
- вільно користуватися поняттями і категоріями, що розкривають суть предмета;
 - порівнювати особливості психічних процесів на всіх рівнях тварин;
 - застосовувати одержані знання в практичній діяльності;
 - аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності;
 - вміло застосовувати методи дослідження закономірностей психіки;
 - характеризувати психіку як єдине ціле, використовуючи різні показники життєдіяльності;
 - прогнозувати наслідки впливу діяльності людини;
 - визначати стратегію і тактику своєї поведінки в сучасних умовах;
 - використовувати набутті знання з метою виконання професійних обов'язків.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

	ЗК8.	Навички міжособистісної взаємодії
Спеціальні (фахові, предметні) компетеності (СК)	СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК3.	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК7.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

2. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Виникнення психології як самостійної науки».

Психологія в межах філософії, античні філософи та середньовічні філософи про природу людини. Декарт, філософи нового часу про природу людини. Інтроекція, досягнення асоціанізму та природничих наук як умови виникнення психології як самостійної науки. Перші школи психології, лабораторія В.Вундта. Перші вітчизняні психологічні лабораторії.

ТЕМА № 2. «Психологія як сучасна наука у системі наук про людину».

Предмет, завдання, принципи сучасної психології. Місце психології в системі наук про людину. Структура сучасної психології. Структура загальної психології.

ТЕМА № 3. «Методи психології як сучасної науки».

Науковий метод. Класифікація методів за Б.Г. Ананьєвим. Експериментальні та неекспериментальні методи. Спостереження, , бесіда, опитування, експеримент, аналіз продуктів діяльності, тести й соціально-психологічні методи.

ТЕМА № 4. «Свідомість».

Взаємозв'язок розвитку мозку та свідомості людини. Порівняння психіки тварин та людини. Загальні проблеми виникнення психіки людини. Особливості психіки людини. Вчення І.П. Павлова про умовні та безумовні рефлексії Основні функціональні блоки мозку за теорією О.Р. Лурії. Вчення О.О. Ухтомського. Концепція П.К. Анохіна.

Умови виникнення свідомості. Розвиток свідомості. Ознаки свідомості. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського. Структура свідомості. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.

ТЕМА № 5. «Несвідомі психічні процеси».

Неусвідомлювані механізми та дії. Класифікація неусвідомлюваних процесів; концепція неусвідомлюваної настанови Д.М.Узнадзе. Первинні та вторинні автоматизми. Неусвідомлювані спонукачі свідомих дій. Неусвідомлювані психічні процеси за З.Фрейдом; поняття про несвідоме. Захисні психічні механізми витиснення та опору. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих та надсвідомих процесів.

ТЕМА № 6. «Психологічна теорія діяльності».

Особливості людської діяльності. спілкування, гра, навчання, праця. Діяльність та розвиток людини. Психологічна теорія діяльності за О.М. Леонт'євим. Структура діяльності. Поняття про зовнішню й внутрішню діяльність. Професійна діяльність. Особливості професійної діяльності поліції. Поняття потреб, їх функції. Стадії формування та ознаки потреб. Класифікація потреб. Види потреб. Основні уявлення про потреби та мотиви особистості. Поняття мотивів. Характеристика та функції мотивів. Розвиток мотиваційної сфери. Механізми формування мотивів. Класифікації мотивів. Професійна мотивація. Основні види спрямованості. Свідомі та півсвідомі компоненти спрямованості. Цілеполагання. Інтереси. Світосприйняття. Настанови.

ТЕМА № 7. «Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність».

Індивід як біосоціальне явище. Первинні та вторинні якості індивіда. Поняття суб'єкта діяльності. Визначення поняття «особистість» в вітчизняній та зарубіжній психології поняття про індивідуальність. Передумови формування індивідуальності. Якості особистості. Дослідження особистості в межах філософсько-літературного, клінічного та експериментального періодів. Вимоги до теорії особистості. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.

ТЕМА № 8. «Формування та розвиток особистості».

Характеристика основних підходів до розвитку особистості в сучасній психології. Джерела та умови розвитку особистості. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Соціалізація та індивідуалізація як форми розвитку особистості. Сучасні концепції розвитку особистості за теоріями Е. Еріксона, Е. Фрома, О.М. Леонтьєва та ін. Загальна характеристика особистості, що самоактуалізується. Процес персоналізації. Соціальні ролі. Поняття Я-Концепції. Структура й функції особистості. Я в структурі особистості. Самооцінка. Рівень домагань. Формування

особистості працівника поліції. Критерії розвинутої особистості. Основні підходи до проблеми періодизації розвитку особистості.

ТЕМА № 9. «Психологічна структура особистості».

Поняття про психологічну структуру особистості в роботах вітчизняних та зарубіжних психологів. Склад структури особистості в теоріях сучасних психологів. Концепція структури особистості за О.Г.Ковальовим. Концепція структури особистості за К.К.Платоновим. Структурний підхід О.М.Леонтьєва.

ТЕМА № 10. «Темперамент».

Темперамент як психодинамічна якість індивіду. Поняття про фізіологічну основу темпераменту. Характеристика основних типологій темпераменту. Психоаналітичні типології темпераменту. Гуморальні типології темпераменту. Конституційні типології темпераменту. Факторні типології темпераменту. Біполярні типології темпераменту. Визначення якостей темпераменту за Б.М. Тепловим та В.М. Русаловим.

ТЕМА № 11. «Характер».

Особливості характеру як психічного феномена. Зв'язок темпераменту та характеру. Формування характеру. Структура характеру. Типології характеру в сучасній психології. Основні типи соціальних характерів за Е. Фромом. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома. Психоаналітична концепція характеру. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом. Поняття про акцентуацію характеру. Класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом. Класифікація акцентуацій характеру за О.Є. Лічко.

ТЕМА № 12. «Здібності».

Загальна характеристика здібностей людини. Визначення здібностей за Б.М.Тепловим. Структура здібностей. Рівні розвитку здібностей та індивідуальні розбіжності. Умови та передумови формування здібностей. Здібності та задатки. Потенційні та актуальні здібності. Здібності та функціональна асиметрія головного мозку. Здібності чоловіків та жінок. Природа людських здібностей в психологічних теоріях. Творчі здібності. Теорії креативності. Проблема розвитку здібностей та профорієнтації. Профдобр в поліцію.

ТЕМА № 13. «Відчуття».

Відчуття як джерело пізнання. Виникнення відчуттів. Органи відчуттів. Рівні організації відчуттів. Класифікація відчуттів. Теорії відчуттів. Вимірювання відчуттів. Абсолютний та диференційний поріг відчуття. Закон Вебера – Фехнера. Адаптація та сенсibilізація. Поняття сенестизії. Розлади відчуттів.

ТЕМА № 14. «Сприйняття».

Сприйняття як пізнавальний процес. Відмінності сприйняття від відчуття. Властивості сприйняття. Види сприйняття. Механізми сприйняття. Закони сприйняття. Ілюзії сприйняття. Сприйняття часу.

ТЕМА № 15. «Увага».

Особливості уваги як пізнавального процесу. Властивості уваги. Функції уваги. Види уваги. Фізіологічні засади уваги. Розвиток уваги. Психологічні теорії уваги.

ТЕМА № 16. «Пам'ять».

Пам'ять як пізнавальний процес Процеси пам'яті. Класифікація видів пам'яті. Феномени короточасної пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті. Теорії та закони пам'яті. Дослідження пам'яті Г. Ебінгаузом. Психофізіологічні засади процесів пам'яті. Поняття інтерференції. Розвиток пам'яті. Засоби покращення пам'яті. Розлади пам'яті.

ТЕМА № 17. «Мислення».

Мислення як пізнавальний процес Необхідність виникнення мислення. Процеси мислення. Операції мислення. Види мислення. Творче мислення. Розвиток мислення. Теорії мислення в психології. Розлади процесів мислення.

ТЕМА № 18. «Мовлення».

Значення мовлення в житті людини. Функції мовлення. Мовлення як засіб мислення. Фізіологічні засади мовлення. Види мовлення. Розвиток мовлення. Теорії мовлення. Розлади мовлення.

ТЕМА № 19. «Уява».

Уява як пізнавальний процес. Види уяви. Функції уяви. Розвиток уяви. Уявлення та творчість. Концепції уявлення.

ТЕМА № 20. «Інтелект».

Поняття інтелекту. Проблема визначення поняття інтелект. Здібності, що характеризують інтелект. Факторні теорії інтелекту. Теорія інтелекту М.Холодної. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга. Поняття соціального інтелекту. Емоційний інтелект.

ТЕМА № 21. «Загальна характеристика емоційної сфери».

Визначення емоцій. Функції емоцій. Класифікація емоційних переживань. Позитивні та негативні емоції. Форми емоцій. Джерела емоцій.

Тема № 22. «Теорії емоцій».

Еволюційна теорія Ч.Дарвіна. Рудіментарна теорія емоцій. Теорія Джемса – Ланге. Теорія У. Кенона і Ф. Барда. Когнітивно – фізіологічна концепція С.Шехтера. Пізнавальна теорія емоцій М.Арнольда-Р.Лазаруса. Інформаційна теорія емоцій П.В. Сімонова. Концепція емоційної спрямованості Додонова. Основні положення теорії диференціальних емоцій.

ТЕМА № 23. «Соціальні емоції».

Интерес-збудження, радість і подив. Страждання (горе й сум). Гнів, відроза й презирство. Страх. Сором і провина. Сором'язливість, кохання (кохання-потяг, батьківське кохання, сіблінгове кохання), депресія, емпатія, сором і провина, гордість, зніяковілість, вдячність, подяка.

ТЕМА № 24. «Вікові особливості емоційної сфери».

Розвиток емоційної сфери в онтогенезі. Особливості емоційної сфери в дитячому віці. Особливості емоційної сфери в дошкільному віці. Особливості емоційної сфери в молодшому шкільному віці. Особливості емоційної сфери в підлітковому віці. Особливості емоційної сфери в юнацькому віці. Особливості емоційної сфери в літньому віці.

ТЕМА № 25. «Вплив професійної діяльності на емоційну сферу».

Особливості емоційної сфери в представників різних професій. Поняття про емоційне вигоряння. Профілактика емоційного вигоряння.

ТЕМА № 26. «Воля».

Загальне поняття про волю. Вольові якості особистості (сила волі, наполегливість, самостійність, витримка, сміливість, тощо). Складні морально-вольові якості особистості (героїзм, патріотизм, тощо). Структура вольового акту. Теорія волі Чхартишвили. Теорія волі Іванникова. Розвиток волі в онтогенезі. Патологія волі.

ТЕМА № 27. «Психічні стани».

Основні структурні рівні станів людини. Проблема класифікації станів. Розвиток уявлень про психічні стани. Стани свідомості: пильнування та сон. Змінені стани свідомості. Гіпноз як особливий стан психіки. Стан медитації. Натхнення й інтуїція як творчі стани. Монотонія як психологічний стан. Стомлення й перевтома як психологічні стан. Загальне поняття про фрустрацію. Концепція стресу за Г.Сельє. Стрес в умовах праці.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекцій	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1 Виникнення психології як самостійної науки	16	4	2			8	Екзамен
Тема № 2 Психологія як сучасна наука у системі наук про людину	14	4	2			8	
Тема № 3 Методи психології як сучасної науки	10	2	2			6	
Тема № 4 Свідомість	16	4	2	2		8	
Тема № 5 Несвідомі психічні процеси	16	4	2	2		8	
Тема № 6 Психологічна теорія діяльності	20	4	4	4		8	
Всього за семестр № 1	90	22	14	8		46	
Семестр № 2							
Тема № 7 Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність	18	4	2			10	Екзамен
Тема № 8 Формування та розвиток особистості	18	4	4			10	
Тема № 9 Психологічна структура особистості	12	2	2			8	
Тема № 10 Темперамент	16	4	2	4		6	
Тема № 11 Характер	14	4	2	2		6	
Тема № 12 Здібності	16	4	2	2		8	
Всього за семестр № 2	90	22	14	8		46	

Семестр № 3							
Тема № 13 <i>Відчуття</i>	12	4	2			6	Екзамен
Тема № 14 <i>Сприйняття</i>	12	4	2			6	
Тема № 15 <i>Увага</i>	12	2	2	2		6	
Тема № 16 <i>Пам'ять</i>	20	4	2	2		10	
Тема № 17 <i>Мислення</i>	20	4	2	2		10	
Тема № 18 <i>Мовлення</i>	14	4	2	2		6	
Тема № 19 <i>Уява</i>	10	2	2			6	
Тема № 20 <i>Інтелект</i>	22	6	6	2		10	
Всього за семестр № 3	120	30	20	10		60	
Семестр № 4							
Тема № 21 <i>Загальна характеристика емоційної сфери</i>	16	4	4			8	Екзамен
Тема № 22 <i>Теорії емоцій</i>	20	6	4			10	
Тема № 23 <i>Соціальні емоції</i>	20	4	4	4		8	
Тема № 24 <i>Вікові особливості емоційної сфери</i>	14	4	2			8	
Тема № 25 <i>Вплив професійної діяльності на емоційну сферу</i>	14	2	2	2		8	
Тема № 26 <i>Воля</i>	14	4	2			8	
Тема № 27 <i>Психічні стани</i>	22	6	2	4		10	
Всього за семестр № 4	120	30	20	10		60	
Разом	480	104	68	36		302	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Виникнення психології як самостійної науки		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Видатні психологи України. 2. Розвиток Західноукраїнської психологічної думки. 3. Значення робота І.М. Сеченова «Рефлекси головного мозку» для становлення вітчизняної психології. 4. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури. 5. Зміст основних дослідів над тваринами в американській психології наприкінці 19-початку 20 ст. 6. Психологічні роботи В. Джеймса. 7. Вюрцбургська школа психології. 8. Національні психологічні школи. 9. Перші психологічні лабораторії на Україні. 10. Методологічна криза в психології. 11. Психологічні погляди Бехтерева. 12. Умови виникнення біхевіоризму. 13. Психологічні погляди Г.С.Сковороди. 14. Внесок в розвиток психології В.Вундта. 15. О.Р. Лурія та його внесок в розвиток світової психологічної науки. 16. Ж. Піаже та його внесок в розвиток світової психологічної науки. 17. Харківська психологічна школа. 		11, 15, 20 (основна), 12 (додаткова)
Тема № 2: Психологія як сучасна наука у системі наук про людину.		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна психологія. 2. Юридична психологія. 3. Етнопсихологія. 4. Клінічна психологія. 5. Ергономіка 6. Педагогічна психологія. 7. Вікова психологія. 		2, 7, 11, 15, 17 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 3: Методи психології як сучасної науки		
<ol style="list-style-type: none"> 1.Комп'ютерні методи в психології. 2.Особливості використання методу аналізу продуктів діяльності в роботі поліції. 3.Проблема детермінізму в психології. 		8, 11, 13, 15, 21 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 4: Свідомість		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння структури свідомості в працях О.М. Лактіонова. 2. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення. 3. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С. Виготського. 		11, 15, 22 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 5: Несвідомі психічні процеси		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури 2. Дослідження З.Фрейда несвідомого спонукання свідомих дій. 		9, 11 (основна), 2, 3, 8 (додаткова)

<ul style="list-style-type: none"> 3. Поняття несвідомого за К.-Г. Юнгом. 4. Поняття несвідомого за А. Адлером. 5. Філософськи передумови виникнення концепції несвідомого в 19 ст. 6. Характеристика неусвідомлюваних автоматизмів свідомих дій. 7. Явище неусвідомлюваної настанови. 8. Неусвідомлювані побудники свідомих дій. 	
Тема № 6: Психологічна теорія діяльності	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Концепція діяльності С.Л. Рубінштейна. 2. Мотивація й діяльність. 3. Просоціальна поведінка. 4. Професійна діяльність. 5. Діяльність психолога в поліції. 6. Розвиток психологічної теорії діяльності в працях С. Брушлинського. 	4, 15 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 7: Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність	
<ul style="list-style-type: none"> 1. К. Роджерс як провідний дослідник особистості в гуманістичній психології. 2. Особистість і соціальні ролі. 3. . Передумови формування індивідуальності. 4. Якості особистості. 5. Дослідження особистості в межах філософсько-літературного періоду. 6. Дослідження особистості в межах клінічного періоду. 7. Дослідження особистості в межах експериментального періоду. 8. Вимоги до теорії особистості. 	1, 11, 16 (основна), 2, 3, 5, 8 (додаткова)
Тема № 8: Формування та розвиток особистості	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Самоактуалізація. 2. Формування особистості злочинця. 3. Я – концепція. 4. Процес персоналізації. 5. Професіональна ідентичність поліцейського. 6. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 7. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 8. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 	1, 11 (основна), 2, 5, 8 (додаткова)
Тема № 9: Психологічна структура особистості	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Теорія типів особистості за Г. Айзенком. 2. Структурно-рівнева концепція особистості за Л.І. Анциферовою. 3. Концепція структури особистості за О.Г. Ковальовим. 4. Концепція структури особистості за К.К. Платоновим. 5. Структурний підхід до особистості О.М. Леонтьєва. 	1, 11 (основна), 2, 5 (додаткова)
Тема № 10: Темперамент	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Проблема темпераменту в трудах В.М. Русалова. 2. Проблема темпераменту в трудах В.С. Мерліна. 3. Проблема темпераменту в трудах І.П. Павлова. 	1 (основна), 8 (додаткова)

4. Конституційні типології темпераменту. 5. Факторні типології темпераменту. 6. Біполярні типології темпераменту. 7. Визначення якостей темпераменту за Б.М. Тепловим та В.М. Русаловим.	
Тема № 11: Характер	
1. Сензитивні періоди для формування окремих рис характеру. 2. Соціальні типи характеру. 3. Місце характеру в структурі особистості. 4. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома. 5. Психоаналітична концепція характеру. 6. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом 7. Класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом. 8. Класифікація акцентуацій характеру за О.Є. Лічко.	1, 9, 11 (основна), 5, 8 (додаткова)
Тема № 12: Здібності	
1. Ознаки здібностей за Б.М.Тепловим. 2. Потенційні та актуальні здібності. 3. Умови та передумови формування людських здібностей. 4. Взаємодія та взаємокомпенсація здібностей. 5. Структура загальних здібностей. 6. Поняття про спеціальні здібності. 7. Поняття та структура математичних здібностей за В.О.Крутецьким. 8. Поняття та структура педагогічних здібностей за Ф.Н. Гоноволіним та Н.Д. Левитовим. 9. Лінгвістичні здібності. 10. Креативність. 11. Художні здібності. 12. Прискорений розвиток здібностей.	3, 6 (основна), 4, 5, 8 (додаткова)
Тема № 13: Відчуття	
1. Процеси передачі, перетворення і кодування інформації в сенсорних системах людини. 2. Шляхи зміни чутливості людини. 3. Виникнення відчуттів. 4. Органи відчуттів. 5. Рівні організації відчуттів. 6. Класифікація відчуттів. 7. Теорії відчуттів. 8. Вимірювання відчуттів. 9. Абсолютний та диференційний поріг відчуття. 10. Закон Вебера – Фехнера. 11. Адаптація та сенсibiliзація. 12. Поняття сенестизії. 13. Розлади відчуттів.	11, 15, 20 (основна), 5, 6 (додаткова)
Тема № 14: Сприйняття	
1. Екологічний підхід до зорового сприйняття за Дж. Гібоном. 2. Закони сприйняття. 3. Ілюзії сприйняття. 4. Сприйняття часу. 5. Сприйняття простору.	11 (основна), 9 (додаткова)

Тема № 15: Увага		
1. Фізіологічні засади уваги. 2. Розвиток уваги. 3. Теорія уваги Т. Рібо. 4. Нейронні механізми орієнтовного рефлексу: нейрони новизни та нейрони тотожності. 5. Орієнтовно-дослідницька діяльність. 6. Орієнтовний рефлекс як інформаційний регулятор. 7. Дослідження орієнтовної реакції І.П. Паловим.		11, 15 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 16: Пам'ять		
1. Інформаційні моделі пам'яті. 2. Синаптична теорія пам'яті та її історичний розвиток. 3. Методологічні основи і методики біохімічних досліджень пам'яті. 4. Дослідження процесів пам'яті в Харківській психологічній школі. 5. Дослідження пам'яті Г. Ебінгаузом. 6. Дослідження феноменальної пам'яті О.Р. Лурія. 7. Дослідження явища ретроактивного гальмування О.О. Смирновим.		5, 11, 12 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 17: Мислення		
1. Необхідність виникнення мислення в процесі філо- та онтогенезу. 2. Розвиток мислення в онтогенезі. 3. Дослідження розвитку мислення в роботах Ж. Піаже. 4. Технології розвитку мислення у дорослих. 5. Теорії мислення в психології. 6. Розлади процесів мислення. 7. Формування понять за Л.С. Виготським та Л.С. Сахаровим.		11, 15 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 18: Мовлення		
1. Білінгвізм. 2. Мовлення як засіб мислення. 3. Фізіологічні засади мовлення. 4. Розвиток мовлення. 5. Теорії мовлення. 6. Розлади мовлення.		11, 15 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 19: Уява		
1. Розвиток уяви в онтогенезі. 2. Техніки розвитку уяви. 3. Уява та творчість. 4. Сучасні концепції уявлення. 5. Уявлення та творчість.		11, 15 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 20: Інтелект		
1. Здібності, що характеризують інтелект. 2. Факторні теорії інтелекту. 3. Теорія інтелекту М.Холодної. 4. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга. 5. Поняття соціального інтелекту. 6. Емоційний інтелект. 7. Практичний інтелект		11, 15, 16 (основна), 4 (додаткова)

	8. Факторні теорії інтелекту. 9. Теорія інтелекту М.Холодної. 10. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга.	
Тема № 21: Загальна характеристика емоційної сфери		
	1. Експериментальні дослідження емоційної сфери. 2. Форми емоцій. 3. Джерела емоцій. 4. Етно-культурні особливості емоційної сфери. 5. Прояви емоцій.	15 (основна),
Тема № 22: Теорії емоцій		
	1. Еволюційна теорія Ч.Дарвіна. 2. Теорія Джемса – Ланге. 3. Теорія У. Кенона і Ф. Барда. 4. Когнітивно – фізіологічна концепція С.Шехтера. 5. Пізнавальна теорія емоцій М.Арнольда-Р.Лазаруса. 6. Інформаційна теорія емоцій П.В. Сімонова. 7. Концепція емоційної спрямованості Додонова. 8. Основні положення теорії диференціальних емоцій 9. Підхід до типології емоцій Р. Аткинсона.	18 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 23: Соціальні емоції.		
	1. Емпатія. 2. Види любові за Лі. 3. Виховний процес та розвиток емоційної сфери. 4. Гордість. 5. Сором і провина. 6. Ревнощі.	2, 12 (основна)
Тема № 24: Вікові особливості емоційної сфери		
	6. Емоційні розлади у осіб похилого віку. 7. Особливості емоційної сфери в дитячому віці. 8. Особливості емоційної сфери в дошкільному віці. 9. Особливості емоційної сфери в молодшому шкільному віці. 10. Особливості емоційної сфери в підлітковому віці. 11. Особливості емоційної сфери в юнацькому віці. 12. Особливості емоційної сфери в літньому віці.	14, 18 (основна), 5 (додаткова)
Тема № 25: Вплив професійної діяльності на емоційну сферу		
	1. Вплив емоційних переживань на соматичні розлади у людини. 2. Розуміння емоційного вигорання у працівників поліції в роботах В. Медведєва. 3. Профілактика емоційного вигорання.	4, 10 (основна), 7, 10 (додаткова)
Тема № 26: Воля		
	1. Складні морально-вольові якості особистості (героїзм, патріотизм, тощо). 2. Структура вольового акту. 3. Теорія волі Чхартишвили. 4. Теорія волі Іванникова. 5. Розвиток волі в онтогенезі. 6. Патологія волі.	11, 15 (основна)
Тема № 27: Психічні стани		
	1. Емоційне переживання стресу в повсякденному житті.	10, 11, 14, 15 (основна),

<ul style="list-style-type: none"> 2. Психофізіологія сну. 3. Сучасні психологічні та психофізіологічні теорії сну. 4. Нейрофізіологічні механізми регуляції неспання. 5. Дослідження адаптаційного синдрому (Г.Сел'є). 6. Передстартова тривога спортсменів. 7. Стани свідомості: пильнування та сон. 8. Змінені стани свідомості. 9. Гіпноз як особливий стан психіки. 10. Стан медитації. 11. Натхнення й інтуїція як творчі стани. 12. Монотонія як психологічний стан. 13. Стомлення й перевтома як психологічні стан. 	1, 7, 10 (додаткова)
---	----------------------

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Авторитарна особистість за Е.Фромом.
2. Адаптаційний синдром.
3. Білінгвізм: основні проблеми.
4. Взаємозв'язок відчуттів та сприйняття.
5. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості.
6. Виховний процес та розвиток емоційної сфери.
7. Вплив емоційних переживань на соматичні розлади у людини.
8. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури.
9. Вплив робіт Л.С.Виготського на розвиток світової психологічної науки.
10. Гордість.
11. Довільна та вольова поведінка.
12. Дослідження З. Фрейда несвідомого спонукання свідомих дій.
13. Дослідження інтелектуальної поведінки приматів Л.Г. Ладигіной-Котц.
14. Дослідження процесів пам'яті в Харківській психологічній школі.
15. Дослідження розвитку мислення в роботах Ж. Піаже.
16. Дослідження феноменальної пам'яті О.Р. Лурія.
17. Дослідження явища ретроактивного гальмування О.О. Смирновим.
18. Екологічний підхід до зорового сприйняття за Дж. Гібсоном.
19. Експериментальні дослідження емоційної сфери.
20. Емоційне переживання стресу в повсякденному житті.
21. Емоційні розлади у осіб похилого віку.
22. Емпатія.
23. Етичні принципи роботи психолога.
24. Зміст основних дослідів над тваринами в американській психології наприкінці 19-початку 20 ст.
25. Значення емоцій в житті людини.
26. Інформаційний стрес.
27. Історія дослідження особистості.
28. К.Роджерс як провідний дослідник особистості в гуманістичній психології.
29. Комп'ютерні методи в психології.
30. Концепція діяльності С.Л. Рубінштейна.
31. Концепція емоційного вигорання Бойко В.В.
32. Концепція індивіду за Б.Г. Ананьєвим.
33. Концепція уваги Т.Рібо.
34. Концепція уявлення Т.Рібо.
35. Креативність.
36. Любов.
37. Математичні здібності.
38. Методи профілактики виникнення небажаних соціальних емоцій.

- 39.Методологічна криза в психології.
- 40.Місце характеру в загальній структурі особистості.
- 41.Музичні здібності.
- 42.Недоліки психодіагностичного методу в психології.
- 43.О.М.Леонтьєв як класик вітчизняної психології.
- 44.О.Р. Лурія як провідний вчений вітчизняної психології.
- 45.Обдарованість, талант, геніальність.
- 46.Особливості використання методу аналізу продуктів діяльності в роботі органів внутрішніх справ.
- 47.Особливості емоційної деформації працівників поліції.
- 48.Особливості поведінки простіших.
- 49.Передстартова тривога спортсменів.
- 50.Підхід до типології емоцій Р. Аткинсона.
- 51.Поведінки безхребетних.
- 52.Поняття несвідомого за К.-Г. Юнгом.
- 53.Постійність та мінливість особистості.
- 54.Практичний інтелект.
- 55.Прискорений розвиток здібностей.
- 56.Проблема визначення інтелекту.
- 57.Проблема детермінізму в психології.
- 58.Проблема темпераменту в трудах В.М. Русалова.
- 59.Проблема темпераменту в трудах В.С. Мерліна.
- 60.Проблема темпераменту в трудах І.П. Павлова.
- 61.Проблеми вивчення іноземних мов.
- 62.Проблеми мислення в трудах вітчизняних вчених.
- 63.Психологічна лабораторія В.Вундта
- 64.Психологічна структура особистості за В.Г. Ананьєвим.
- 65.Психологічна суверенність особистості.
- 66.Психологічні особливості творчих особистостей.
- 67.Психологічні погляди Бехтерева.
- 68.Психологічні погляди Г.С.Сковороди.
- 69.Психологічні роботи В. Джеймса.
- 70.Психологія з позицій діяльнісного підходу.
- 71.Психофізичні дослідження М. Вебера та Фехнера.
- 72.Психофізіологічна проблема в психології.
- 73.Рівні пильнування.
- 74.Робота І.М.Сеченова «Рефлекси головного мозку» та її значення для становлення вітчизняної психології.
- 75.Розвиток Західноукраїнської психологічної думки.
- 76.Розвиток мовлення в процесі вивчення мови.
- 77.Розвиток психологічної теорії діяльності в працях С. Брушлинського.
- 78.Розлади сну.
- 79.Розуміння емоційного вигорання у працівників поліції в роботах В. Медведєва.
- 80.Розуміння проблематики волі в філософії.

81. Розуміння структури свідомості в працях О.М. Лактіонова.
82. Самоактуалізація.
83. Сензитивні періоди для формування окремих рис характеру.
84. Соціально-когнітивістський підхід до проблеми структури особистості.
85. Співвідношення темпераменту та успішності діяльності.
86. Структура особистості за Е. Берном.
87. Структура сну.
88. Структурно-рівнева концепція особистості за Л.І. Анциферовою
89. Сучасне уявлення про стресові розлади.
90. Сучасний стан досліджень процесів пам'яті.
91. Сучасні концепції несвідомого в психології.
92. Сучасні методи дослідження уваги.
93. Творчі завдання за Г.С. Альтшулером.
94. Теорія відчуттів у суб'єктивному ідеалізмі.
95. Теорія навчання.
96. Теорія типів особистості за Г. Айзенком.
97. Технічні пристрої, які працюють на підґрунті концепції М.О. Бернштейна.
98. Умови творчого мислення.
99. Фізіологічні зміни в організмі при гострому та хронічному стресі.
100. Філософські передумови виникнення концепції несвідомого в 19 ст.
101. Формування понять за Л.С. Виготським та Л.С. Сахаровим.
102. Формування рухових навичок у спортсменів.
103. Характеристика ступеню розвитку уявлення.
104. Чинники, що впливають на формування злочинної особистості.
105. Чинники, що впливають на формування професійної деформації особистості працівників поліції.
106. Шляхи зміни чутливості у людини.

5.1.2. Темати курсових робіт

1. Виникнення психології як самостійної науки.
2. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури.
3. Л.С. Виготський та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
4. Психологія в системі наук про людину.
5. Розвиток у науці уявлень про несвідомий.
6. Взаємозв'язок мозку й психіки.
7. Проблема методу в психології.
8. Культурно-історична теорія: роль і місце в сучасній психологічній науці.
9. Спілкування й діяльність як фактори розвитку.
10. Сучасні підходи до розуміння структури свідомості.
11. Самосвідомість особистості.
12. Моделювання як метод психологічного дослідження: переваги й обмеження.
13. Розвиток психіки в еволюції організмів.

14. Співвідношення свідомого й несвідомого.
15. Психологічні механізми захисту.
16. Механізми формування діяльності людини.
17. Специфіка людської діяльності.
18. Діяльність і поведінка.
19. Сучасні концепції темпераменту.
20. Соціальні характери.
21. Я-концепція.
22. Спілкування: сучасні уявлення.
23. Проблема періодизації розвитку особистості.
24. Індивідуальність і індивідуальні розходження.
25. Здібності, талант, геніальність.
26. Психологія характеру.
27. Формування характеру.
28. Місце характеру в структурі особистості.
29. Формування й розвиток особистості.
30. Структурний підхід у вивченні особистості.
31. Особистість, що самоактуалізується.
32. Психологічні теорії творчості.
33. Психоаналітичне розуміння розвитку особистості.
34. Особистість і соціальні ролі.
35. Мотивація й діяльність.
36. Просоціальна поведінка.
37. Професійна діяльність.
38. Діяльність психолога в системі МВС.
39. Експериментальні дослідження емоційної сфери.
40. Інформаційний стрес.
41. К.Роджерс та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
42. А. Адлер та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
43. З. Фрейд та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
44. С.Л. Рубінштейн та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
45. Теорії уваги.
46. Теорії емоцій.
47. Теорії мислення.
48. Теорії мовлення.
49. Теорії інтелекту.
50. Теорії пам'яті.
51. Теорії сприйняття.
52. Теорії відчуття.
53. Теорії уявлення.
54. О.Р. Лурія та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
55. Ж. Піаже та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
56. Харківська психологічна школа.
57. Обдарованість, талант, геніальність.

58. Теорії темпераменту.
59. Діяльність.
60. Спілкування.
61. Білінгвізм: основні проблеми.
62. Психологічні погляди Бехтерева.
63. Психологічні погляди Г.С.Сковороди.
64. Психологічні роботи В. Джеймса.
65. Профдеформація.
66. Стани.
67. Фрустрація.
68. Соціальний інтелект.
69. Емоційний інтелект.
70. Соціальні емоції.

5.1.3.Теми наукових робіт

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;

- підготовка до семінарських занять та робота протягом семінарів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- описів клінічних випадків із виокремленням симптоматики окремих психопатологічних синдромів;
- відеоматеріалів щодо психічних розладів;
- продуктів діяльності осіб із психічними аномаліями (малюнків, записів у щоденниках тощо).

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

За I семестр:

1. Поняття про психологію.
2. Завдання та предмет психології.
3. Методи та принципи психології.
4. Етапи розвитку психології як науки.
5. Структура сучасної психології.
6. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні якості особистості.
7. Виникнення психології як самостійної науки.
8. Чинники виникнення психології як самостійної науки.
9. Лабораторія В. Вундта.
10. Перші школи психології.
11. Основні функції психіки.
12. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.
13. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С. Виготського.
14. Класифікація розвитку психіки людини за О.М. Леонтьєвим та Б.Г. Ананьєвим.
15. Роль праці в формуванні та розвитку особистості людини.
16. Структура свідомості.
17. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.
18. Психологічна теорія діяльності О.М. Леонтьєва.
19. Розвиток діяльності людини в онтогенезі.
20. Предмет, мета та продукт діяльності.
21. Мотиви діяльності.
22. Мотиви та потреби людини.
23. Внутрішня та зовнішня діяльність.
24. Види діяльності.
25. Структура діяльності.
26. Характеристика спілкування як виду діяльності.
27. Характеристика гри як виду діяльності.
28. Характеристика навчання як виду діяльності.
29. Характеристика праці як виду діяльності.
30. Дія як центральний компонент діяльності.
31. Характеристика рухів, види рухів.
32. Поняття про операції, та їх особливості.
33. Рівні будови рухів за теорією М.О. Бернштейна.
34. Фізіологія рухів та фізіологія активності.
35. Механізми організації рухів за теорією М.О. Бернштейна.
36. Неусвідомлювані механізми свідомих дій.
37. Характеристика неусвідомлюваних автоматизмів свідомих дій.
38. Явище неусвідомлюваної настанови.
39. Неусвідомлювані побудники свідомих дій.

40. Концепція домінанти О.О. Ухтомського.
41. Концепція динамічної локалізації психічних функцій за О.Р. Лурія.
42. Поняття потреб, їх функції.
43. Стадії формування та ознаки потреб.
44. Класифікація потреб.
45. Види потреб.
46. Поняття мотивів.
47. Характеристика та функції мотивів.
48. Розвиток мотиваційної сфери.
49. Механізми формування мотивів
50. Класифікації мотивів.
51. Професійна мотивація.
52. Мотиваційні риси особистості.
53. Основні уявлення про мотиви особистості.
54. Спрямованість особистості.
55. Основні види спрямованості.
56. Свідомі та півсвідомі компоненти спрямованості.
57. Цілеполагання.
58. Інтереси.
59. Світосприйняття.
60. Настанови.

За II семестр:

1. Проблема особистості у вітчизняній та зарубіжній психології.
2. Поняття індивіду, первинні та вторинні властивості.
3. Психологічна характеристика індивіду.
4. Поняття особистості та її якості.
5. Поняття індивідуальності.
6. Передумови формування індивідуальності.
7. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
8. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
9. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
10. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях гуманістичного напрямку (А.Маслоу, К.Роджерс).
11. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях вітчизняних психологів (Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв).
12. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях психогенетичного напрямку (Е. Еріксон).
13. Стійкі риси особистості, їх формування.
14. Психологічна структура особистості за С.Л.Рубінштейном.
15. Психологічна структура особистості за О.Г.Ковальовим.
16. Психологічна структура особистості за К.К.Платоновим.
17. Поняття про темперамент та його основні якості.
18. Темперамент як центральне утворення в структурі психодинамічних якостей індивіду.
19. Гуморальна класифікація темпераментів.
20. Співвідношення темпераментів та типів нервової системи за І.П.Павловим.
21. Дослідження якостей темпераменту в роботах Б.М. Теплова, В.Д. Небиліцина, В.С. Мерліна.
22. Біполярні класифікації темпераменту.
23. Конституціональні теорії темпераменту.
24. Факторна теорія темпераментів.
25. Психоаналітична типологія темпераменту.
26. Взаємозв'язок темпераменту та характеру.
27. Проблеми міжособистісної та професійної взаємодії різних темпераментів.
28. Поняття характеру, стійкі риси характеру.
29. Структура характеру.
30. Формування характеру.
31. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.
32. Загальна характеристика соціальних характерів.
33. Типологія характерів за Е. Фромом.
34. Акцентуйовані характери за К.Леонгардом.
35. Типологічна модель характерів за О.Є.Лічко.
36. Маніпулятивні характери за типологією Е. Шострома.

37. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом.
38. Поняття про здібності.
39. Ознаки здібностей за Б.М.Тепловим.
40. Види здібностей.
41. Потенційні та актуальні здібності.
42. Здібності та задатки.
43. Умови та передумови формування людських здібностей.
44. Взаємодія та взаємокомпенсація здібностей.
45. Структура загальних здібностей.
46. Поняття про спеціальні здібності.
47. Поняття та структура математичних здібностей за В.О.Крутецьким.
48. Поняття та структура педагогічних здібностей за Ф.Н.Гоноболіним та Н.Д. Левитовим.
49. Рівень виразності здібностей.

За III семестр:

1. Відчуття як джерело пізнання.
2. Виникнення відчуттів.
3. Органи відчуттів.
4. Властивості відчуттів.
5. Рівні організації відчуттів.
6. Класифікація відчуттів.
7. Теорії відчуттів.
8. Вимірювання відчуттів.
9. Абсолютний та диференційний поріг відчуття.
10. Закон Вебера – Фехнера.
11. Адаптація та сенсibiliзація.
12. Поняття сенестизії.
13. Розлади відчуттів.
14. Сприйняття як пізнавальний процес.
15. Відмінності сприйняття від відчуття.
16. Властивості сприйняття.
17. Види сприйняття.
18. Механізми сприйняття.
19. Закони сприйняття.
20. Ілюзії сприйняття.
21. Сприйняття часу.
22. Патології сприйняття.
23. Особливості уваги як пізнавального процесу.
24. Властивості уваги.
25. Функції уваги.
26. Види уваги.
27. Фізіологічні засади уваги.
28. Розвиток уваги.
29. Психологічні теорії уваги.
30. Патології уваги.
31. Пам'ять як пізнавальний процес
32. Процеси пам'яті.
33. Класифікація видів пам'яті.
34. Індивідуальні особливості пам'яті.
35. Розлади пам'яті.
36. Психофізіологічні засади процесів пам'яті.
37. Теорії пам'яті.
38. Феномени короткочасної пам'яті.
39. Дослідження пам'яті Г.Ебінгаузом.
40. Поняття інтерференції.
41. Розвиток пам'яті.
42. Засоби покращення пам'яті.
43. Розлади пам'яті.

44. Мислення як пізнавальний процес
45. Процеси мислення.
46. Операції мислення.
47. Види мислення.
48. Творче мислення.
49. Розвиток мислення.
50. Теорії мислення в психології.
51. Значення мовлення в житті людини.
52. Функції мовлення.
53. Мовлення як засіб мислення.
54. Фізіологічні засади мовлення.
55. Види мовлення.
56. Розвиток мовлення.
57. Теорії мовлення.
58. Патології розвитку мовлення.
59. Уява як пізнавальний процес
60. Види уяви.
61. Функції уяви.
62. Розвиток уяви.
63. Уявлення та творчість.
64. Поняття інтелекту.
65. Здібності, які характеризують інтелект.
66. Факторні теорії інтелекту.
67. Теорія інтелекту М.Холодної.
68. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга.
69. Поняття соціального інтелекту.
70. Емоційний інтелект.

За IV семестр:

1. Визначення емоцій.
2. Функції емоцій.
3. Класифікація емоційних переживань.
4. Позитивні та негативні емоції.
5. Форми емоцій. Джерела емоцій.
6. Еволюційна теорія Ч.Дарвіна.
7. Теорія Джемса – Ланге.
8. Теорія У. Кенона і Ф. Барда.
9. Когнітивно – фізіологічна концепція С.Шехтера.
10. Пізнавальна теорія емоцій М.Арнольда-Р.Лазаруса.
11. Інформаційна теорія емоцій П.В. Сімонова.
12. Концепція емоційної спрямованості Додонова.
13. Основні положення теорії диференціальних емоцій.
14. Інтерес-збудження, радість і подив.
15. Страждання (горе й сум).
16. Гнів, відраза й презирство.
17. Страх.
18. Сором і провина.
19. Совість, кохання (кохання-потяг, батьківське кохання, сіблінгове кохання), депресія, емпатія, гордість, зніяковілість, вдячність, подяка.
20. Розвиток емоційної сфери в онтогенезі.
21. Особливості емоційної сфери в дитячому віці.
22. Особливості емоційної сфери в дошкільному віці.
23. Особливості емоційної сфери в молодшому шкільному віці.
24. Особливості емоційної сфери в підлітковому віці.
25. Особливості емоційної сфери в юнацькому віці.
26. Особливості емоційної сфери в літньому віці.
27. Особливості емоційної сфери в залежності від професії.
28. Поняття про емоційне вигоряння.
29. Профілактика емоційного вигоряння.
30. Загальне поняття про волю.
31. Вольові якості особистості (сила волі, наполегливість, самостійність, витримка, сміливість, тощо).
32. Складні морально-вольові якості особистості (героїзм, патріотизм, тощо).
33. Структура вольового акту.
34. Теорія волі Чхартішвили.
35. Теорія волі Іванникова.
36. Розвиток волі в онтогенезі.
37. Патологія волі.
38. Основні структурні рівні станів людини.
39. Проблема класифікації станів.
40. Розвиток уявлень про психічні стани.

41. Стани свідомості: пильнування та сон.
42. Змінені стани свідомості.
43. Гіпноз як особливий стан психіки.
44. Стан медитації.
45. Натхнення й інтуїція як творчі стани.
46. Монотонія як психологічний стан.
47. Стомлення й перевтома як психологічні стан.
48. Загальне поняття про фрустрацію.
49. Концепція стресу по Г.Сельє.
50. Стрес в умовах праці.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється факультетом. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету.

Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Дисципліна вивчається протягом 4 семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену). Результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Номер теми	Критерії оцінювання навчальної дисципліни		
	Аудиторна робота	Самостійна та індивідуальна робота	Контроль
Теми 1-8	Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати не менше 30 балів
Теми 9-14	Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати не менше 30 балів
Теми 15-20	Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати не менше 30 балів
Теми 23-29	Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Варій М.Й. Психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016.
2. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018.
3. Вінник Н.Д. Психолого-педагогічні підходи до особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників : метод. рек. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014.
4. Власова О.І. Основи психології та педагогіки : підручник. Київ : Знання, 2011.
5. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості : навч. посіб. Суми : Університет. кн., 2018.
6. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2016.
7. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018.
8. Основи загальної та юридичної психології : курс лекцій : навч. посіб. / Н.Р. Бобченко, В.П. Бойко, І.В. Жолнович, І.І. Когутич. Київ : Правова єдність, 2011.
9. Психологія та педагогіка : підручник : Рекомендовано МОН України / С.Д. Максименко, М.Б. Євтух, Я.В. Цехмістер, О.О. Лазуренко. Київ : Вид. дім «Слово», 2012.
10. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого : посібник. К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014.
11. Романовська Л.І. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2018.
12. Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Академвидав, 2012.
13. Столяренко О.Б. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018.
14. Тодорова І.С., Павленко В.І. Психологія і педагогіка : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016.
15. Фінів О.Я. Мотивація діяльності людини : практ. посіб.. - Львів : ЛьвДУВС, 2017.
16. Фурман А.А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір : монографія. Одеса : ОНПУ; Тернопіль : ТНЕУ, 2016.
17. Харченко С.В. Вступ до загальної психології : навч. посіб. Харків : ХНУВС, 2009.
18. Шевченко Л.О. Практична психологія : навч. посіб. Харків : Константа, 2018.

Додаткова:

1. Андрушко Я.С. Психологічні захисти в структурі професійної ідентичності майбутнього працівника органів внутрішніх справ : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2016.
2. Бажанюк В.С., Шаповалов Б.Б., Камишин В.В. Психологічні особливості роботи з спортивно обдарованими дітьми : монографія. К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014.
3. Балабанова Л.М., Жданова І.В., Нежута А.В. Психологічні особливості професійного самовизначення правоохоронців : монографія. Х. : Федорко, 2014.
4. Богучарова О.І. Здоров'я особистості у психологічній перспективі : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012.
5. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016.
6. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Навчальний посібник. Київ : Університетська книга, 2017.
7. Котляр Ю.В., Малхазов О.Р. Психологічні особливості професійного становлення працівників органів внутрішніх справ : монографія Київ : ДНДІ, 2014.
8. Кунгурцева Л.В., Бажанюк В.С., Камишин В.В. Психологічна допомога обдарованим дітям в умовах школи-інтернату : монографія. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014.
9. Лучинкіна А.І., Мілютіна К.Г., Яншина Т.А. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі : монографія. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014.
10. Малкова Т.М. Професійне становлення особистості (на прикладі вищих навчальних закладів системи Міністерства внутрішніх справ України) : монографія. Київ : НВП «Інтерсервіс», 2012.
11. Малхазов О.Р. Психологія праці : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016.
12. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді : методичний посібник / В. П. Тименко, А. В. Малиношевська, М. Ю. Мельник, О. Г. Грицан. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2017.
13. Носенко Е.Л. Емоційний інтелект як чинник досягнення життєвого успіху: монографія. Київ : Освіта України, 2016.
14. Постова К.Г. Психологічні умови розвитку дослідницьких здібностей обдарованих учнів : монографія. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014.
15. Прикладна психологія службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку : підручник : Дopusщено МОН України / І.І. Приходько, І.І. Ліпатов, Л.Ф. Шестопалова та ін. Харків : Акад. ВВ МВС України, 2012.
16. Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, Житомир, 2010.

17.Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І.В. Жданова, П.В. Макаренко, Н.Е. Мілорадова та ін. Харків : ХНУВС, 2014.

18. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія / А.В. Мітлош, В.О. Моляко, В.С. Бажанюк, В.В. Камишин. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014.

19.Рибалка В.В. Психологія честі та гідності особистості: культурологічні та аксіологічні аспекти : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2010.

20.Розов В.І. Комунікативна підготовка співробітників правоохоронних органів : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018.

21.Романовська Л.І. Диференційна психологія : навч. посіб. Львів : Навч. посіб., 2018.

22.Цільмак О.М. Професійно-психологічна підготовка працівників підрозділів міліції на транспорті : підручник. Одеса : ОДУВС, 2012.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. URL:http://psychologis.com.ua/metodika_cennostnye_orientacii_rokicha.ht
2. URL:http://psychologis.com.ua/test_mezhlichnostnyh_otnosheniy_liri.htm